

Bogár László: Tusványosi narratívák

2023 július 26. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Történelmi id?ben a meghátrálás az öngyilkossággal egyenl?.

Az értelmezési keret és fogalomkészlet összekapcsolódása hozza létre azt az elbeszélési módot, vagyis narratívát, amely akarva akaratlan döntéseink és cselekedeteink meghatározójává válik.

Minden évben nagy várakozás el?zi meg Orbán Viktor Tusnádfürd?n megtartott beszédét, és ez most sem volt másként. A várakozás intenzitásának legmélyebb oka az, hogy a ma már reménytelenül komplex világ m?ködésének logikáját senki nem képes közvetlen tapasztalatai által átlátni. Akár tudomást veszünk róla, akár nem, hogy miként szemléljük ezt a reménytelenül komplex világot, azt többnyire valamilyen „közvetít?” által elbeszélt történet elfogadása vagy éppen visszautasítása dönti el. Az értelmezési keret és fogalomkészlet összekapcsolódása hozza létre azt az elbeszélési módot, vagyis narratívát, amely akarva akaratlan döntéseink és cselekedeteink meghatározójává válik.

Orbán Viktorról, a magyar politikai rendszerben játszott szerepér?l persze lehet nagyon eltér? módon vélekedni, abban azonban valószín?leg mindenki egyetért (a legengesztelhetetlenebb bírálói is), hogy rendelkezik egy olyan elbeszélési móddal, amit ugyan sokféleképpen lehet vitatni, de azt aligha lehet kétségbe vonni, hogy a narratívájában felsorolt lényegi kérdések létez? problémák. Lehet tehát eltér? választ adni az általa felvetett kérdésekre, de a kérdések létezését tagadni képtelen vállalkozás.

A mostani beszédének két olyan mozzanata volt, amely – mindezt meger?sítend? – az antik görög létszemlélethez nyúlt vissza. Az egyik igen fontos üzenete az id? létmin?ségének megnevezése volt. A hétköznapi gondolkodás számára az id? egyszer?en csak a fizika által használt és kizárólag mennyiségi szempontból értékelhet? fogalom, a miniszterelnök viszont arra mutatott rá két példával is, hogy milyen drámai következményei lehetnek annak, ha nem vagyunk tisztában az id? min?ségével, s?t egyáltalán nem is tudjuk értelmezni azt. Van ugyanis a taktikai id?, amit a görög kultúra kronoszként említ, és ez van benne a magyar krónika szavunkban is. Ennek, ahogy fogalmazott „taktikai id?nek” valóban csak mennyisége van, ám létezik egy, ahogy említette „történelmi id?” is, ahol megmutatkozik az id? drámai fontosságú létmin?sége, amit az antik görög kultúra kairoszként nevezett meg.

A kairosz és kronosz tragikus konfliktusa nyilvánult meg az amerikai birodalom azon döntésében, hogy a hetvenes évek végét?l Kína felemelkedésének el?segítésével egyszer?en csak a f? ellenségének tekintett Szovjetuniónak akart teremteni egy „lokális riválist”, ami ?t (mármint az amerikai birodalmat) némileg „tehermentesítheti”. Ám e lépését végzetes tévedésként csak a kronosz mennyiségi idejében megtett taktikai döntésnek vélte, holott ez a nagy történelmi id? dimenziójában, tehát csakis a min?ségi id?vel mérhet? cselekedet volt. Mert míg Amerika „lett”, Kína viszont „van”, méghozzá nem 247 éve, hanem ötezer éve. Vagyis, mondta ki Orbán Viktor a ma még globális tabunak számító következtetést, „most már két nap van az égen”.

Ám, noha ez önmagában is éppen elég nagy kihívás, de ismét a görögökre hivatkozva említette meg a stratégiai gondolkodás egyik alapvet? elemének tekintett Thuküdidész-csapdát, vagyis azt a történelmi helyzetet, amikor egy hanyatló birodalom úgy érzi, hogy eljött az az utolsó pillanat, amikor még sikeresen sújthat le, „els? csapást mérve”, végzetes gyorsasággal felemelked?, „trónkövetel?” riválisára. Ilyenkor, mondotta, „a szemben álló felek nem a másik szándékából, hanem képességéb?l indulnak ki, vagyis nem abból, hogy mit akar tenni, hanem mire volna képes, s már kész is a háború, ezt hívják Thuküdidész csapdájának”. Azt is hozzátette, biztosak lehetünk benne, hogy „még a gyerekeink is ebben a világid?ben, korszellemben fogják leélni az életüket”, ezt figyelembe véve kell alakítani a magyar nemzeti terveket.

Napról napra haladunk az összeütközés felé, az egymillió dolláros kérdés, hogy ez elkerülhet?-e. Az elmúlt háromszáz évben tizenhat olyan eset volt, amikor a világ vezet? hatalma mellett trónkövetel? lépett fel, ebb?l tizenkett? háborúval végz?dött. Majd azt is hozzátette, hogy ez a „nagyfiúk” játszótere, nekünk magyaroknak ebbe közvetlenül biztosan nincs beleszólásunk. De beszéde további részében arról is szólt, hogy mi az, amit viszont meg lehet és meg is kell tennünk, szem el?tt tartva az erdélyi fejedelmek híres krédóját, miszerint nem mindig lehet megtenni azt, amit kell, de mindig meg kell tenni azt, amit lehet.

Az egyik dönt? feladatunk saját nemzeti hatáskörben az, hogy a végs?kig kitartsunk az ezzel párhuzamosan zajló globális identitásháborúban, ami a család, a nemzet és végs? soron az európai kereszténység ellen folyik. És amelynek alapját az a háromszáz évvel ezel?tt létrehozott utópia képezi, amely úgy vélte, hogy rövidesen megsz?nik minden vallás, mert eljön az Ész végs? gy?zelme, és a racionális verbalitás tudományossága elhozza a történelem végét. Lehetett volna így is, tette hozzá, de nem így lett, s?t éppen az derült ki, hogy a szakrális szellemi talapzat nélkül minden nagy kultúra lehanyatlik és elpusztul. Ma éppen az okozza a vesztünket, hogy – amint fogalmazott – hedonista pogányokká váltunk.

Bár Orbán Viktor általában nem szokott a szomszédba menni intellektuális bátorságot kölcsönkérni, feltehet?leg e szentencia kimondása igényelt némi elszántságot. És nem zárhatjuk ki azt sem, hogy valójában ez volt a méltó válasz arra, hogy a budapesti amerikai nagykövet Pride-on elmondott, nyíltan uszító beszédében az LMBTQ

magyar aktivistáit egyenesen Kossuthhoz és Pet?fihez hasonló h?sökként ünnepelte. Nincs hová hátrálnunk, mert a történelmi id?ben a meghátrálás az öngyilkossággal egyenl?. Így legyen.

Bogár László

A szerz? közgazdász

www.magyarhirlap.hu

Ajánló